

den beiderseits abgeteuft wurden. Die Bohrung Gys—7, die unter einem Winkel von 45° in angenommenen Fallrichtung abgeteuft wurde, durchquerte die Wurzel der Hg-Indikationszone im Tiefenintervall von 60 bis 90 m (Abb. 2, 3, 5).

Die Qualitätsangaben des durch Bohrungen durchquerten Profils dem Streichen entlang extrapolierend kann man feststellen, dass die Hg-Indikationszone innerhalb einer Gesteinsmasse von ca. 1,5 Millionen Tonnen 150 bis 180 Tonnen Quecksilber enthält. Die Hg-Konzentration (~0,01%) ist um eine Größenordnung kleiner als die der zur Zeit als bauwürdig geltenden Erze.

Die unterhalb der Quecksilberanreicherungszone und in ihrer Umgebung beobachtbaren Kupfer-, Blei- und Zink-Anomalien sind als primäre Streuungshöfe eines tiefer gelegenen polymetallischen Erzkörpers oder von mehreren Erzkörpern zu betrachten.

Die Bohrungen haben mehrere bentonitisierte Horizonte durchteuft, von denen die unmittelbar unter dem Gehängeschutt gelegenen, zum Teil auf oberflächliche Effekte zustandegekommenen 0,6 bis 1,5 m mächtigen Schichten 50 bis 60% Montmorillonit-Illit enthalten. Die tiefer durchteuften bentonitisierten Zonen scheinen zumindest zum Teil steil einzufallen, da sie an subvertikale tektonische Elemente gebunden sind.

Bohrung Gys—4 hat in den Intervallen 4,0—11,0 m und 19,0—21,0 m einen kaolinisierten Gesteinskörper mit einem Kaolinitgehalt von ca. 60% durchteuft.

Eingang des Manuscripts in der Redaktion II. 1983.

Könyvismertetés

Carbonate Depositional Environments (Karbonátos leülepedési környezetek)

Szerkesztők: SCHOLLE, P. A.—BEBOUT, D. G.—MOORE, C. H.; AAPG Memoir 33; 708 oldal 1300 színes ábra és fotó

Az AAPG Memoir sorozatának időzítése kitűnően sikerült. A legfrissebb publikációkból, nemzetközi összejövetelek — így az 1982-es Szedimentológiai Világkongresszus — előadásából nyilvánvalóvá vált, hogy a karbonát szedimentológia sok szempontból az átalakulás periódusában van. Vonatkozik ez elsősorban az aktualizmus elve alkalmazhatóságának kérdésére a földtörténeti múlt nagy kiterjedésű karbonátos kőzettesteivel kapcsolatban. Mint a szélsőségesen sarkított nézetek esetében mindig lenni szokott, valahol a középúton kell keresni az igazságot, s így módon a

szóban forgó kötet, amely recens példákon mutatja be a karbonátok képződésének lehetséges módjait, szigorú, fegyelmezett gondolkodási séma szerint foglalva össze a több mint százéves múltra visszatekintő aktualista iskola különösen termékeny utolsó 30 évének eredményeit, szerencsés időben jelent meg.

A könyv az alábbi, esetenként külön alfejezetekre osztott 12 fő fejezetre tagolódik:

1. Szárazföldi karbonátok (ESTEBAN, M.—KLAPPA, C. F.)

1.1. Bleiberg—Kreuth ólom-cink telepei (BECHSTADT, Th.—DOHLER—HIRNER, B.)

1.2. Travertinók (JULIA, R.).

1.3. A szárazföldi karbonátok gazdasági jelentősége (KYLE, R. J.).

1.4. Óskarsztok (MOLMO, M. W.—ESTEBAN, M.).

2. Tavi karbonátok (DEAN, W. E.—FOLICH, Th. D.).

3. Eolikus karbonátok (MCKEE, E. D.—WARD, W. C.).

4. Az árapály síkság karbonátjai (SHINN, F. A.).

5. Strand-karbonátok (INDEN, R. F.—MOORE, C. II.).

6. Self-karbonátok (ENOS, P.).

7. Self-középi karbonátok (WILSON, J. E.—JORDAN, C.).

8. Riff-karbonátok (JAMES, N. P.).

8.1. Alsókréta riffek Dél-Texasban (BROUT, D. G.—LOUCKS, R. G.).

8.2. A Golden Spike riff-összlet Albertában (WALLS, R. A.).

8.3. Lapos alga riff-hátak a Paradox medencében (CHOQUETTE, Ph. W.).

9. Zátóny-peremi karbonátok CHALLEY, R. B.—HARRIS, P. M.—HINE, A. C.).

10. A riff-előtéri lejtő karbonátjai (ENOS, P.—MOORE, C. H.).

11. Medence peremi karbonátok (COOK, II. E.—MULLINS, H. T.).

12. Pelagikus karbonátok (SCHOLLE, P. A.—ARTHUR, M. A.—ERDALE, A. A.).

A címek felsorolása mutatja a gondos témakiválasztást. A népes nemzetközi szerzőgárda — (amerikaiak, spanyolok, németek, kanadai) a geológus generációk széles körét öleli fel, a lassan 80-as éveikhez közeledő, de lélekben és gondolkodásmódjában fiatal Edwin Mc KEE-től egészen a harmincas évei elején járó KYLE-ig. A szerkesztők érdeme, hogy a heterogén témakört feldolgozó, heterogén szerzőgárdát egységes felépítésű fejezeteket produkáló kollektívává tudták összefogni. Valamennyi fejezet a szóban forgó leülepedési környezet definíálásával kezdődik. Ehhez kapcsolódik az azonosításukhoz szükséges diag-

nosztikus ismertetőjelek bemutatása. A második rész a szomszédos faciesektől való elhatárolhatóság kérdéseivel foglalkozik, részletesen taglalva a geometria, az üledék összetétel, a textúra és az ősmaradványtartalom térbeli változását. A harmadik rész a faciesre jellemző főbb elsődleges és másodlagos, üledékes és biogén szerkezeteket mutatja be. A negyedik rész a gyakorlati kérdéseket, a kőolaj és gáztárolásra vagy ércesedésre való alkalmasság kérdéseit fessegeti.

Ez a négyosztatáság egyszersmind megfelel a könyv célkitűzéseinek: a leülepedési környezetek felismerése az elsődleges cél (szedimentológiai, paleontológiai, ökológiai alapon), foglalkozik a (korai) diagenézis kérdésével mégpedig kettős szempontból, úgy is, mint a leülepedési környezetek azonosításának egyik segédeszközével, és úgy is, mint a gazdaságilag hasznosítható nyersanyag felhalmozódások kialakulására kedvező feltételeket teremtő folyamattal. Célja a szélesebb körű fejlődéstörténeti összefüggések kimutathatóságának bemutatása és a szénhidrogén, illetve ércgenetikai vonatkozások világos kifejtése.

E célok — bátran mondhatjuk — maradéktalanul teljesültek. A tipográfiailag kifejezetten jól sikerült, sőt a számtalan színes illusztráció kapcsán helyenként látványos könyv a legkorszerűbb szinten illusztrációkat (vékonyvizszoatok is) szolgáló nyomdai eljárásokkal készült, világos, a nem anyanyelvűek számára is jól érthető nyelvezetével olyan eszközt ad a kezünkbe, amelyet a specialisták (szedimentológusok) illetve a karbonátpetrológia alkalmazott oldalát művelő szakemberek (ipari geológusok) egyaránt haszonnal forgathatnak.

Megrendelhető: AAPG Bookstore, Box 979, Tulsa, Oklahoma, 74101, vagy.

Brown's Geological Information Services Ltd. 160 North Gower Street, London NW12ND; Ára 58 \$.

DR. BÉRCZI István